

Sag C-36/21**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

22. januar 2021

Forelæggende ret:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nederlandene)

Afgørelse af:

22. december 2020

Appellant:

Sense Visuele Communicatie en Handel vof (der også driver handel under navnet De Scharrelderij)

Indstævnt:

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Hovedsagens genstand

Hovedsagen angår en tvist mellem Sense Visuele Communicatie en Handel vof (der også driver handel under navnet De Scharrelderij) (herefter »appellanten») og Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ministeren for landbrug, natur og fødevarer kvalitet, herefter »indstævnte») angående indstævntes afslag på at erstatte appellanten den skade, som denne anfører at have lidt på grund af indstævntes urigtige oplysninger om anvendelsen af en EU-retlig bestemmelse.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel forelæggelse

Denne anmodning i henhold til artikel 267 TEUF vedrører anvendelsen af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning. Nærmere bestemt drejer den sig om spørgsmålet, om det – såfremt et nationalt forvaltningsorgan har misinformeret om en præcis EU-retlig bestemmelse, og det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning ikke kan påberåbes – på grundlag af det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning kan afgøres,

om dette organ har handlet uretmæssigt ved ikke at yde den pågældende skadeserstatning.

Præjudicielt spørgsmål

Er EU-retten til hinder for, at det på grundlag af det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning afgøres, om et nationalt forvaltningsorgan i strid med en EU-retlig bestemmelse har skabt en forventning og således efter national ret har handlet uretmæssigt ved ikke at erstatte den skade, som den retsundergivne som følge heraf har lidt, når den retsundergivne ikke kan påberåbe sig det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning, fordi der er tale om en præcis EU-retlig bestemmelse?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 50 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 af 17. december 2013 om fastsættelse af regler for direkte betalinger til landbrugere under støtteordninger inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik (»herefter forordning nr. 1307/2013«)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Appellanten er et ansvarligt interessentskab med to deltagere A og B. A er født den 21. januar 1977. Appellanten har fra 2017 haft en bedrift med produktion af slagtesvin.
- 2 Indstævnte har overdraget gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik i Nederlandene til agenturet Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (herefter »RVO«). Da appellanten for 2018 ikke rådede over betalingsrettigheder, tog dette selskab ved forskellige lejligheder kontakt til RVO for at få kendskab til, om og hvorledes det kunne opnå disse rettigheder. Af de af RVO afgivne svar fremgik, at appellanten ville komme i betragtning til betalingsrettigheder fra den nationale reserve til unge landbrugere, fordi A på et tidspunkt i 2018 var yngre end 41 år. RVO bekræftede denne oplysning pr. e-mail, og det var også på RVO's hjemmeside i 2018 angivet, at ansøgere skulle være under 41 år i ansøgningsåret for at komme i betragtning.
- 3 På grundlag af denne oplysning søgte appellanten i sin samlede ansøgning af 5. april 2018 blandt andet om betalingsrettigheder fra den nationale reserve for unge landbrugere. Indstævnte afslog ansøgningen på det grundlag, at A i 2018 var ældre end 40 år – idet han den 21. januar 2018 var fyldt 41 år – og således ikke opfyldte alderskravet i artikel 50, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1307/2013. Efter denne bestemmelse forstås ved unge landbrugere nemlig personer »som ikke er ældre end 40 år« i det år, hvor ansøgningen indgives. Appellanten klagede over afslaget,

men ved en afgørelse af 22. marts 2019 (herefter »den anfægtede afgørelse«) afslog indstævnte appellants klage.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 4 Parterne i hovedsagen er enige om, at det appellerende selskab i 2018 ikke kom i betragtning til tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve for unge landbrugere. Selskabet finder imidlertid, at det som følge af indstævntes misinformation har lidt skade, som indstævnte bør erstatte. Da selskabet nemlig var gået ud fra at være berettiget til tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve, havde det ikke købt betalingsrettigheder for 2018, hvorved det gik glip af direkte betalinger for dette år. Efter appellants opfattelse er den anfægtede afgørelse i strid med princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og således ulovlig, fordi der ikke er taget hensyn til den forkerte oplysning og den derved forvoldte skade.
- 5 Indstævnte bestrider ikke, at appellanten har fået forkerte oplysninger af RVO. Ifølge indstævnte fremgår det imidlertid af Domstolens praksis, at en præcis EU-retlig bestemmelse, såsom artikel 50 i forordning nr. 1307/2013, ikke kan danne grundlag for et krav støttet på princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (jf. dom af 26.4.1988, Krücken, 316/86, EU:C:1988:201, og af 20.6.2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407). En mod EU-retten stridende retsakt fra en national instans, der har til opgave at anvende EU-retten, kan nemlig ikke skabe nogen berettiget forventning, uanset om der er tale om god tro.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 Appellanten kunne og måtte gå ud fra, at RVO gav udtryk for indstævntes opfattelse. Det må antages, at appellanten på grundlag af oplysningerne fra RVO har forsøgt at få tildelt betalingsrettigheder fra den nationale reserve for unge landbrugere og ikke købt betalingsrettigheder. Herved gik appellanten glip af direkte betalinger og led skade. I denne sag drejer det sig om spørgsmålet, om indstævnte har handlet i strid med princippet om den berettigede forventning og således handlet uretmæssigt ved ikke at erstatte denne skade. Appellanten har således ikke gjort gældende, at indstævnte stadig skal tildele appellanten betalingsrettigheder fra den nationale reserve for unge landbrugere, men ønsker erstatning for sin skade.
- 7 Det fremgår af Domstolens praksis, at når medlemsstaterne ved anvendelsen af EU-retten skal respektere det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning, således som det her er tilfældet, er det ikke muligt dernæst at anvende det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning (jf. dom af 13.3.2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening, C-383/06, EU:C:2008:165, præmis 52 og 53, og af 20.5.2013, Agroferm, C-568/11, C:2013:407, præmis 51). Den forelæggende ret udleder heraf, at appellanten ikke kan påberåbe sig det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede

forventning, selv om dette måtte give en bedre retsbeskyttelse. Dette betyder, at den forventning, som det nationale forvaltningsorgan i strid med EU-retten har skabt, ikke kan føre til, at appellanten også kan komme i betragtning til betalingsrettigheder fra den nationale reserve for unge landbrugere.

- 8 Den forelæggende ret finder det imidlertid ikke klart, om appellanten heller ikke kan komme i betragtning til erstatning fra det nationale forvaltningsorgan for den skade, som appellanten har lidt på grund af den af indstævnte afgivne misinformation. Den forelæggende ret har i tidligere afgørelser antaget, at den på grundlag af det nationalretlige princip om den berettigede forventning kunne afgøre, om det nationale forvaltningsorgan havde skabt en forventning og handlet uretmæssigt ved ikke at erstatte den skade, som den retsundergivne herved havde lidt.
- 9 Også generaladvokat Mancini anførte i sit forslag til afgørelse af 11. februar 1988 (Krücken, 316/86, EU:C:1988:78), at den konklusion, at den pågældende handlende ikke kom i betragtning til beskyttelse på grundlag af princippet om den berettigede forventning, ikke er til hinder for, at skadelidte ved de nationale retsinstanser kan anlægge et erstatningssøgsmål mod de myndigheder, der er ansvarlige for skaden. Endvidere antages det i den nederlandske retslitteratur – under henvisning til Domstolens dom af 16. juli 1992, Bélovo (C-187/91, EU:C:1992:333, præmis 11) – at en forventning, som en national forvaltningsmyndighed i strid med EU-retten har fremkaldt, ikke udelukker et eventuelt erstatningssøgsmål på grundlag af national ret.
- 10 Ikke alle argumenter, som generaladvokat Kokott nævnte i sit forslag til afgørelse af 24. januar 2013 (Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:35), synes at være til hinder for en sådan skadeserstatning. Anvendelsen af det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning giver sikkerhed for, at EU-retten anvendes ens i alle medlemsstater, og at – kort sagt – en forventning, der er skabt i strid med EU-retten, ikke kan føre til, at den retsundergivne kommer i betragtning til rettigheder i strid med EU-retten. En erstatning, som det nationale forvaltningsorgan skal betale, belaster imidlertid ikke EU-budgettet, og fører heller ikke til alvorlige konkurrenceforvridninger mellem medlemsstaterne. På den anden side synes det af generaladvokat Kokott anførte argument om, at det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning skal anvendes ensartet uden hensyn til, om EU's institutioner eller medlemsstaterne i enkelte tilfælde anvender EU-retten, at tale for at anvende det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning, og det således ikke længere er muligt at anvende det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning.
- 11 Henset til det anførte er det ikke uden begrundet tvivl, om EU-retten er til hinder for, at det på grundlag af det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning afgøres, om et nationalt forvaltningsorgan i strid med en EU-retlig bestemmelse har skabt en forventning og således efter national ret har handlet uretmæssigt ved ikke at erstatte den skade, som den retsundergivne som

følge heraf har lidt, når den retsundergivne ikke kan påberåbe sig det EU-retlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning, fordi der er tale om en præcis EU-retlig bestemmelse. Da en fortolkning af EU-retten på dette punkt er nødvendig for at afgøre sagen, forelægges Domstolen det ovenfor anførte præjudicielle spørgsmål.

ARBEJDSDOKUMENT